

זהירות, התפשטות!

בוריס אויכרמן, איתן בוגנים, עדי דולזה, פלג דיסון, ראובן ישראל, רועי כרמלי, אסף סטי, יריב ספיבק, ורה קורמן, יעל עמית

פסטיבל אוהבים אמנות, עושים אמנות

עיריית תל אביב – יפו
2013

הפרויקט זהירות, התפשטות! עוסק במתיחת הגבולות של מרחבי ביניים "הכלואים" בטווח שבין חלל הגלריה לבין המרחב הציבורי העוטף אותה. פעולה זו מבקשת לפרוץ את הגבולות המוגדרים של ה"קובייה הלבנה" ולהסב "שטחים אפורים" כגון שטחי אחסון, חדרי שירות, חזיתות, חלקות נוי ומעברים פונקציונליים, לחללי תצוגה לגיטימיים.

בשונה מתפיסתו של האמן, תיאורטיקן ומבקר האמנות בריאן אודוהרטי (O'Doherty) – שהיה בין הראשונים לראות בחלל של ה"קובייה לבנה" השומר על סטריליות, אובייקטיביות ומרחק מהעולם שבחוץ והשפעותיו, חלל המספק את התנאים האידיאליים לתצוגת אמנות – בבסיס הפרויקט ניצבת תפיסה הרואה את מרחבי הביניים כחללים המאפשרים זליגה ודיאלוג בין חוץ לפנים, בין פרטי לציבורי, בין אקראי למתוכנן.

מהלך המנסה לפרוץ גבולות ולהרחיב את אפשרויות התצוגה, הוא מהלך המאפשר את התקת הפוקוס והעברת תשומת הלב מהפורמלי והרשמי אל היומיומי והמשני. זהו מרחב שנותן במה לאמנות נטולת גינונים, אמנות המגיבה למצע ולפוטנציאל הפונקציונלי והצורני של מקום התצוגה ושואפת להתמזג בתוכו.

הפרויקט זהירות, התפשטות! הוא פרי שיתוף פעולה בין המחלקה לאמנויות של עיריית תל אביב-יפו וקבוצה גדולה של גלריות בעיר, מתוך רצון להרחיב את הדיאלוג בין הגופים השונים ולהציע לאמני הגלריות פלטפורמת תצוגה נוספת. הפרויקט מורכב מסדרה של מיצבים מותאמים לחלל שנעשו במיוחד לרגל אירועי אוהבים אמנות. עושים אמנות. 2013 ויוצבו בסמוך ובתוך כל אחת מבין הגלריות המשתתפות למשך שלושת ימי האירוע.

גלריות משתתפות:

גלריה אלפרד, יעל עמית, שקיעה שחורה 2 (Burning Hole in my Heart), 2013, מיצב, נייר בריסטול

מיצבה של יעל עמית שקיעה שחורה 2 (Burning Hole in my Heart), משתרע על פני כל שטח קומת ה"גלריה" של גלריה אלפרד, המשמשת כחלל אחסון. באמצעות פעולות מינוריות של גזירה, הדבקה ופיוח גליונות בריסטול, משרטטת עמית דימוי רישומי שברירי ומלנכולי של שקיעה. רצועות בריסטול דו-ממדיות נמתחות לרוחב החלל כמעין קו אופק ומייצרות טופוגרפיה רב-שכבתית, כתפאורת תיאטרון תלת-ממדית. העבודה באמצעות פיוח אינה מאפשרת שליטה מוחלטת ומותירה מקום רב למקריות. השקיעה המתקבלת הינה שקיעה "משובשת" שחדלה להיות מקור חיים. הצבעוניות והאור הבהק והמסנוור התחלפו במונכרומטיות ואפלוליות. "כליאתו" של דימוי לירי בין כותלי חלל צדדי זנוח המשמש לאחסון, מדגישה את ההיבט החד-פעמי והזמני שמגולם במיצב מחד ומאפשרת את היווצרותה של חוויה אינטימית מאידך.

ארטפורט, בוריס אויכרמן, רשת מקומית, גרסה 2, ארט פורט, 2013, רשת, מוטות
במיצב רשת מקומית, גרסה 2 מסב בוריס אויכרמן את הרחבה הפתוחה לשמיים של מתחם האמנות ארט פורט
לסביבה אדריכלית חדשה דמוית אוהל. רשת סינתטית המשמשת לחקלאות נתמכת על ידי מערכת מוטות עץ,
נפרסת לאורכה ולרוחבה של הרחבה ונטמעת בתוך המערך האדריכלי הקיים. האלמנטים המבניים של הרחבה,
כמו קירות, דלתות וחלונות, הופכים לחלק אינטגרלי מהמיצב. קיבוע מוטות העץ לרצפה באמצעות זוג לולאות
מתכת מקנה לאוהל דינמיות ומאפשר למבנה להגיב ולהשתנות בהתאם לתנאי מזג האוויר השוררים במקום;
כשהרשת זזה עם הרוח, המוטות זזים גם הם, ומשנים את צורתו של האוהל. התנועה המתמדת בה מצוי המיצב
מייצרת חוויה פיזית אינטנסיבית של מתח וחוסר יציבות.

גלריה בנימין, אמני הגלריה קיר היתוך, 2013, מיצב, טכניקה מעורבת
קיר היתוך, עבודתם המשותפת של אמני גלריה בנימין, מתפרשת על פני כל שטח הפאה החיצונית של הבניין בו
שוכנת הגלריה. זהו קולאז' רב-שכבתי המורכב משלל יצירות אמנות של אמני הגלריה ואמנים אורחים: עבודות
שמסיבה זו או אחרת לא מצאו את דרכן אל חללי התצוגה, שהיו בדרכן לגניזה או נשכחו בערימות עבודות בין
כותלי הסטודיו. על הקיר הלבן של המבנה הצטברו, טפח על טפח, פיסות היסטוריה פרטיות של האמנים כיומן
אישי או לוח מודעות שכונתי. העבודה מבקשת ליצור אינטראקציה עם הסביבה בה פועלת הגלריה, ומזמינה את
תושבי השכונה, עוברים ושבים ומבקרים להגיב למצע הקיים של הקיר.

גלריה ברורמן, ראובן ישראל, C.C.C., 2013, פסל, פליז וצבע
שרשרת קישוט צבעונית מעטרת את אפריז חזית גלריה ברורמן. בעבודה C.C.C. שמר ראובן ישראל על צורתה
של שרשרת נייר עממית ופשוטת מראה המשמשת לעיטור סוכות, אך המיר את החומריות המתכלה והשברירית
של הנייר במתכתיות עמידה של דפי פליז. גם הצבעוניות העשירה של הקישוטים שמרה על זיקתה למקור בגווני
פסטל מתקתקים ופתייניים, המפלטרים עם עוברי האורח. מיקומה של שרשרת הטבעות על גבי אלמנט אדריכלי
עיטורי מובהק, מקנה לחפץ הפשוט צביון מכובד ומראה יוקרתי כשל עיטורי הסטוקו המפארים חזיתות מבנים נאו-
קלאסיים. בעבודה זו ישראל אינו מצמצם עצמו לשיח אמנותי אודות סוגיות של 'גבוה' ו'נמוך' (האופן בו פעולה
אמנותית הופכת פריט עממי ופשוט לאמנות גבוהה או לחילופין כיצד פסל בעל ערך אמנותי עשוי להפוך לחפץ
דקורטיבי בלבד), אלא מרחיב את הדיון לסוגיות של מרכז מול פריפריה, חיקוי והשאלה של ערכים אסתטיים
כאסטרטגיה תרבותית, ולצד אלה מותח ביקורת, בהומור רב, על תפיסת דלות החומר וצמצום הדקורטיביות
המהווים חלק מהמסורת האמנותית המקומית.

גלריה 121 לאמנות, רועי כרמלי, שיר הרס, 2013, מיצב, מתכת, אלומיניום, עץ, זכוכית
המיצב שיר הרס של רועי כרמלי ממוקם בחדר האחורי של גלריה 121, המשמש כמשרד וסטודיו של בעלי
הגלריה. במיצבו של כרמלי מוצבים על בימת עץ, כבחדר חזרות, תופים, מצילות, משולשים, פעמוני נגינה ושאר
כלי הקשה. בעוד כלי הנגינה שומרים על תבניתם הצורנית המקורית ובמקרים אחדים אף עושים שימוש ברדי מייד,
החומרים העמידים מהם עשויים משטחי ההקשה (פליז, אלומיניום, עור ועץ) הומרו בזכוכית. השימוש בזכוכית
מעניקה לאובייקטים שקיפות וחזות אסתטית שברירית ועדינה. במרכז מיצבו של כרמלי מתקיים מתח מתמיד
מעצם האפשרות התיאורטית של מיצוי הפוטנציאל הפונקציונלי של הכלי המוזיקלי. כל הקשה על משטחי הזכוכית
האוויריים טומנת בחובה את הפוטנציאל ההרסני והבלתי הפיך של ניתוץ הכלים.

גלריה חנינא, אסף סטי, תחום היענות, 2013, מיצב סאונד, טכניקה מעורבת
הגישה אל המיצב תחום היענות, אותו מיקם אסף סטי בחצר האחורית של גלריה חנינא, חסומה לכניסת המבקרים
וההתבוננות בו מתאפשרת אך ורק מבעד לתריס של חלון חדר השירותים בקומת הכניסה של הגלריה. סטי
משתמש בחצר האחורית של הגלריה כבאתר קולנועי, בו הוא יוצר נרטיב דרמטי באמצעות סאונד רפטיבי

והתערבות חזותית מינורית בחלל. המשפט "אתה רוצה לעשות מאשתי זונה?" הלקוח מסרט הפולחן "המובטל בטיטו" (1978), מתנגן ברקע כפסקול של המיצב ומבקש להעיר הערה ביקורתית על המוטיבציה שמאחורי הפעולה האמנותית ועל נאמנותו של האמן ליצירתו ומשקף במידה רבה את השבר של המקצוע "אמן" בעידן הנוכחי בשדה האמנות.

גלריה טמפו רובטה, יריב ספיבק, TEMPO RUBATA, 2013, מיצב, טכניקה מעורבת המיצב של יריב ספיבק TEMPO RUBATA מקדם את פני הבאים לגלריה טמפו רובטו שברחוב גאולה במתחם נוגה. בחזית הגלריה הקים ספיבק מבנה ארעי: בקתת קש אקזוטית המדמה חדר המתנה של ספא מסורתי במזרח הרחוק. נוכחות המבנה החדש, המשמש חלל מעבר בין המרחב הציבורי של הרחוב לבין חלל התצוגה של הגלריה, עשויה ליצור דיסאוריינטציה ובלבול בקרב עוברי האורח. האסתטיקה של החלל, על הסאונד, התאורה והתפאורה שבו, מתחקה בדיוק רב אחר השפה העיצובית המאפיינת חללים מסוג זה ומאפשרת למבקר לחוות חוויה חושית אחרת בעודו עומד על המדרכה. על מדפי תצוגה המעטרים את פנים החלל מונחים חפצים פסאודו-פונקציונליים (נרות, מגבות לחות ועוד) כאילו היו פריטים המוצגים בתערוכת אמנות. ספיבק בונה סביבה חדשה, מדומה וביקורתית, הכלאה של שני חללים השונים בתכליתם – גלריה וספא – אך מקיימים ביניהם נקודות השקה.

פלג דישון / The Enterprise / ליטבק / 2013 / מיצב / טכניקה מעורבת המיצב של פלג דישון The Enterprise מתייחס ישירות לדלת הכניסה של גלריה ליטבק ומבקש למקד את תשומת לבם של המבקרים באלמנט אדריכלי זה. צורתה הפורמליסטית ועיצובה העתידי של דלת הכניסה נדמים כלקוחים מתוך סרט מדע בדיוני. באמצעות פעולה אמנותית רב-חושית הכוללת סאונד, תאורה וריח, מבקש דישון "להעצים" את החוויה העתידינית המתקבלת ולייצר בחלל הכניסה לגלריה סביבה פנטסטית הלקוחה מעידן אחר. בהומור רב שאינו חף מביקורתיות, מצביע דישון על השימוש המניפולטיבי הקיים במערכת החושים (ראיה, שמיעה וריח) כאמצעי לגיטימי ומרכזי להבניית אסטרטגיות תדמיתיות ושיווקיות.

גלריה סדנאות האמנים, נותנת ההערות, אירוע וידאו דידיקטי [אמניות המשתתפות: עמית ברלוביץ, שאשא דותן, יסמין דיוויס, דנה דרוויש, מאיה ידיד, ורה קורמן וטלי קרן] אירוע הווידאו הדידיקטי נותנת ההערות מתקיים במחסן הסמוך לגלריה בקומת הכניסה של מבנה סדנאות האמנים. באירוע מוקרנות עבודות וידאו של שבע יוצרות, העוסקות בעבודותיהן בהיבטים של מיניות ובמתח שבין המדיום והדימוי לבין נשיותן. במקביל לפסקול של עבודות הווידאו מושמעת בחלל התצוגה הקלטה של פסקול נוסף, שעולה לעיתים על הפסקול המקורי, לעיתים מתמזג עימו או מאפשר לו להשמע. בפסקול מוקלטות האמניות כשהן נותנות הערות, מסבירות, מספרות וחושבות בקול על נושא הסרט, המניעים שחוללו אותו והאופן בו הגיבו אליהם – הן מלמדות את הצופים על סרטיהן.

גלריה פלורנטין 45, איתן בוגנים, הזרחת, 2013, מיצב, טכניקה מעורבת במיצב הזרחת הסב איתן בוגנים את חלל המשרד של גלריה פלורנטין 45 למעין חדר פסאודו-טיפולי. על מסך המחשב המוצב על שולחן המשרד הותקן "שומר מסך" באורך מטר – הכלאה צורנית בין משקפת פנורמית וקמרה אובסקורה עתיקה. דרך שומר המסך ניתן לצפות בסרט זריחה, העוסק בניסיון להמציא ביטויים חזותיים למצבים גופנים-היפנוטיים. הסרט עושה שימוש ב"תופעת הפליקר" המוגדרת כהבהוב בתדירות גבוהה המקביל לגלי אלפא (תנודות חשמל שפועלות במוח האנושי בזמן רגיעה), כאשר ההבהוב הקצוב מאפשר לאדם להיכנס למצב היפנוטי בעוד עיניו עצומות. באמצעות תופעה זו מנסה הסרט לבחון את המעבר בין יישום חזותי במהותו להשלכות הממשיות שיש לו על הדמויות בסרט, ובעיקר מנסה לאתר את ההשפעות המטאפוריות (פיתוי וכיבוש) והפוליטיות (כאקט של התנגדות) שהוא מפעיל על הדמויות ועל הצופים בו. בין יצירות האמנות הרבות התלויות על קירות

המשרד "שתל" בוגנים רישומים ממוספרים מ-1 עד 10, החוזרים על הטקטיקה ההיפנוטית של ספירה המתקיימת בסרט.

גלריה שי אריה, ורה קורמן, מידה כנגד מידה, 2013, מיצב צילומי, טכניקה מעורבת
המיצב של ורה קורמן מידה כנגד מידה מציג סדרת פוסטרים שהודבקו על חזית גלריה שי אריה שברחוב דה פיג'וטו ועל קירות הסמטה הסמוכה לה. בשפה אסתטית השואבת את השראתה מעולם הפרסום המסחרי, יצרה קורמן פוסטרים של תצלומים מבוזבזים, דרכם היא מעלה שאלות אודות ג'נדר, מעמד, הפליה, דיכוי וניצול נשי, המהדהדות את המציאות הסוציו-אקונומית של דרום תל אביב בכלל, ובפרט רחוב דה פיג'וטו (בו ממוקמים מועדוני אוליגרכים, מועדוני הימורים וסחר בסמים). הדימוי האייקוני והפטישיסטי של נעל עקב תמירה – סטילטו "קלאסית" אדומה, חדשה ומבריקה – עובר כחוט השני בין הפוסטרים המוצגים. פריט הנעלה זה החוצה מעמדות (כלכליים וחברתיים כאחד) ותרבויות, חושף באופן מיידי את התפיסה הסטראוטיפית, המנציחה את הנשיות כשייכת לגברים ולמענם, תוצר לוואי של חברה גברית סקסיסטית. ריבוי ושכפול הפוסטרים והדבקתם "החפזה" במרחב הציבורי מעניקים לסדרה נראות של כרזות מועדוני הופעות המספקים לפעילות האזור אצטלה נורמטיבית ויומיומית.

גלריה P8, אמני הגלריה, אוהבים אמנות. קונים אמנות, 2013, אירוע, טכניקה מעורבת
הגלריה השיתופית P8 תערוך בחצר האחורית ובחזית הבניין בו היא שוכנת ברחוב יהודה הלוי את האירוע אוהבים אמנות. קונים אמנות. – שוק אמנות בו יציעו אמני הגלריה את "מרכולתם האמנותית" לעוברים ושבים במחיר השווה לכל נפש. דרך הורדת האמנות ממגדל השן של קירות הגלריה אל בסטות בהן תימכר במבצעים חסרי תקדים, מבקשים אמני הגלריה להשמיע את קולם ולעורר מודעות למעמדו החברתי של האמן ומצבו הכלכלי. רבות דובר על מעמדו של האמן כמי שמזין את הפירמידה הכלכלית של שדה האמנות ובעצמו אינו ניזון, כאשר השאלה המתבקשת היא: מדוע? הרי נתונה בידי האמנים האפשרות לסחור ביצירתם ולהציגה תמורת תשלום, אם כך מדוע אין זה קורה? יתכן כי התשובה נעוצה בצורך העז של האמנים להציג את יצירתם בכל מחיר, הדוחק את התגמול והרווחה הכלכליים למקום משני. האירוע אוהבים אמנות. קונים אמנות. מבקש להצביע על הצורך הבסיסי של האמנים להתפרנס ככל האדם.

גלריה ZIZ, עדי דולזה, דיוטי פרי, 2013, מיצב, טכניקה מעורבת
במיצב דיוטי פרי מסב עדי דולזה את שטח המעבר הפונקציונלי של מסדרון קומת המשרדים בה שוכנת גלריה ZIZ לאתר מקודש, מוקד עלייה לרגל. גלילי טפטים צילומיים מעוטרים בהדפסי נוף פסטורלי-סינתטי של חופים מוזהבים עטורי דקלים בשקיעה או פסגות מושלגות ועוצרות נשימה משתלשלים מתקרת המסדרון וזולגים על קירותיו. מבין שכבות הטפטים מבצבצים אובייקטים, תצלומים וקולאז'ים של מבנים היסטוריים, אתרים ארכיאולוגיים ויצירות אמנות קאנוניות ועכשוויות. דולזה יוצר קולאז' אנציקלופדי, החושף נרטיב רב-תרבותי וכאוטי של היסטוריה מומצאת בתוך נוף מזויף. באמצעות גילוי והסתרה, דרך טבע מסוננת משובץ פרגמנטים מההיסטוריה, התרבות והאמנות, הוא מוליך את הצופה אל עבר נקודת שיא רוחני, אל החוויה הטרונסצנדנטלית של חשיפה ל"אור שמימי" (תאורת הניאון). העומס הצבעוני והצורני, לצד הצפה של "טראש" חזותי, מסגירים את חולשתו של הדימוי בעידן צרכני של שפע ועודפות, ובד בבד מצביעים על הפוטנציאל הרוחני-דתי הגלום בו.